

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theatrum Asceticum, Sive Meditationes Sacrae

Neumayr, Franz

Ingolstadii [u.a.], 1747

VD18 14516888

Meditatio II. Signa, sive S. Stephanus Hungariae Rex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54686)

MEDITATIO II.

VERÆ DEVOTIONIS SIGNA.

ARGUMENTUM.

Ost considerata MARIANÆ Devotionis *Incitamenta* ordo postulat, ut *Signa* contemplemur, ex quibus *vera* Devotio à *falsa* discernitur, ne fortè idem nos perniciosus error corripiat, quo passim credulum vulgus decipitur, *damnari non posse, quisquis Deiparæ quomodocunque devotus sit.* Vir

Sapiens si fortè transilire torrentem, & in alterum lictus trans ferre se cupit, baculum, quo fulcire se cogitat, diligenter priùs examinat, firmusne, ac solidus, an fragilis, & arundineus sit. Hoc est, quod hodie agimus, atque ne longè abeamus, sicut *Incitamenta* Devotionis ex Formula Mariana eruimus, sic in eadem Eius *Signa* inquirimus, spe bona freti, fore, ut *votiva oratio* ita expensa, in orantium animis motus excitet solatii, fructuùmque magis feraces, quàm si obiter recitetur. Porro duæ ibi *veræ Devotionis* proprietates leguntur, *Constantia*, & *Puritas*. *Constantiam* promittimus, cùm *nunquam nos delecturos Mariam*, & nempe in Ipsius cultu perduratos esse spondemus: *Puritas ad intentionem* pertinet. qua Cultum suscipimus, nempe *hoc fine*, ut tandem *finem accipiat peccatum*, & aboleatur licentia *dicendi, faciendi, ac permittendi*, quod prohibet Deus, & Virgo abominatur. En lapis Lydius! applicemus nostri cordis affectum, probemus, an sit, qualis à Maria probatur.

In sancto Stephano Primo Hungariæ Rege talis fuit. Ille post ereptum sibi Emericum Filium, Regnum universum B. mæ Virgini consecravit, Ipsamque *Reginam* esse voluit, se *Vicarium*, qui non nisi ad *mentem Domine* regeret: Neque quievit, donec cum idololatria, omnem vitiorum licentiam ex tota ditione proscripsit, & subditos suos Deiparæ tributarios fecit. *Ita annales Hungariæ.* Exemplum nostra imitatione est dignum, quem proinde in finem præsentis Meditationis erit

Materia. Regni Hungarici in Regnum Marianum conversio.

Puncta duo: Primum, Marianæ Devotionis pia susceptio.

Secundum, Marianæ Devotionis generosa executio.

Fructus. Rigidum nostræ Devotionis Examen ex Signis expressis in Formula.

Propositum. Decernamus, non esse contenti Devotione *Politica*, quæ in bonis verbis, & gestibus affectatis consistit; *Religiösæ* studeamus, quæ *Cor* jungit ori, ac operi. *In specie* statuamus, *certa* Devotionis exercitia *constanter* adhibere, *hac intentione*, non tam ut *avertamus* pænas, quas meremur, quàm ut aboleamus *culpam*, cui magis subjecti sumus, aut obtineamus virtutem, qua magis indigemus. *Hæc Intentio* Devotionem Marianam *inter signa Prædestinationis* reponit: sine hac, exiguam laudem, sæpe etiam reprehensionem meretur.

P E R S O N Æ.

S. Stephanus Rex.

Astricus Episcopus Colocensis.

Ludolphus Legatus Conradi Cæsaris.

Moradinus Legatus Idololatrarum.

Theobaldus S. Stephani Camerarius.

PRO-

PROLOGUS.

Mariophilus docetur veram Devotionem à suspecta discernere.

Mariophilus. Genius Marianus. Tres Cupidines.

Mario. Scribens. **O**bscuro te igitur, suscipe me!
Cupido 1.us. Mariophile! Mariophile!
Marioph. Nondum quiescitis
 Cupidines improbi!
 Quoties monui!... suscipe me!
Cupido 2.us. Nihil jam turbabimus,
Cupido 3.us. En! ego collectas ex Rosariis
 Corollas huc fero:
Cup. 1. Ego scapularia ornamenta appendo,
Cup. 2. Ego odoris varii thymiana accendo.
Marioph. Sic laudo vos, sic placetis,
 Sic agitis, quod debetis.
Adsis mihi in actionibus,
Et præcipue, quod oro unice,
In hora mortis, Amen.
Cup. 1. Profectò ut tibi faveat, Deiparam obligas.
Cup. 2. Nam quid ultrà,
 Quod non fecisti, facere poteras?
Marioph. * Bonaventuram hunc meum legite:
 Intelligetis,
 Quantum meæ pretium sit operæ. * Legit.
Cup. 3.* Superi! quàm jucunda se offert sententia!
 Sicut, ò Beatissima, omnis à te averfus, & à te despectus,
 Dd 3. Ne-

*Exhibetur delubrum, &
 in eo Arca, figura B.V.
 cum idolo Dagonis reposita.*

Mariophilus scribit Formulam.

Necesse est, ut intereat :

*Ita omnis ad te conversus, & à te respectus
Impossibile est, ut pereat.*

*Omnes tres. Jo! Jo! Beatus es! Prædestinatus es!
Est certa res!*

Marioph. Sic puto: perire me, est impossibile.

Aria.

1.

*Virgo, Mater, Domina,
Patrona, Advocata,
Sunt grata, sunt dulcissima
Mariæ prædicata :
Per ista ego nomina
Ad aram supplico :
Non vana est fiducia,
Quam mecum affero :
Beatus sum!*

Prædestinatus sum!

*Tres Cupid. Beatus es! Prædestinatus es!
Est certa res.*

*Marioph. Nullum est mihi dubium.
Jam, dum ab eo in Oratorium,
Vos hîc subsistite :
Gratior Virgini venio, sine comite.*

Cupido 1. Et quàm diu durabit Devotio?

Marioph.* Hora est undecima :

Sub Meridiem habebitis reducem.

* Inspicit Horologium.

Cupido 2. Et deinde iterum

In antiquam silvam exhibimus?

Marioph. Deinde iterum, quod lubebit, licebit.

Cupido 3. Optima propositio. Vade, bonis avibus! ...

Ge.

Ge. Marian. *Quorsum ita properè?

* Euntem revocans.

Marioph.

O salve bone Genie!
Fructum habuit Prima Meditatio.
Marianæ Devotionis *Incitamenta*
Vehementer accenderunt fervorem,
Qui urget, ut *citiùs solito*
A me fiat Formulæ Renovatio.

Gen. Mar.

Festina lentè.
Non omne, quòd splendet, est aurum,
Et, quem ex gemmis adulterinis collegisti,
Stultè tibi gratularis thesaurum.

Audivi jaçantiam :

Beatus sum! Prædestinatus sum!

Marioph.

Quam inculcâsti, Devotio erga Deiparam,
Hanc peperit fiduciam.

Gen. Mar.

Fiduciam approbo, si *vera* est Devotio.
Sed vide, cui fidas, & devotionem examina,
Neque propterea te devotum existima,
Quòd interdum dicas: *Domina! Domina!*

Aria.

Devotio

Amica vitio,

Devotio,

Qua Virgo quidem colitur,

Sed Dæmon non offenditur,

Est arbor fructu vacua,

Cadaver sine anima,

Lucerna sine oleo,

Vagina sine gladio:

Non est Devotio.

e. Ut

2.

Ut verum te Deiparæ
 Demonstres Filium,
 Eja! infensum Satanæ
 Ostende Spiritum!
 Qui ludit cum serpente,
 Quem Virgo conterit,
 Ex alia Parente
 Se natum prodidit.

Marioph. Intelligo,
Dagonis cum Arca offendit te compositio.

Gen. Mar. Jam, cùm scriberes Formulam,
 Debebas intelligere,
 Et idolum dejicere,
 Si quidem, ut grata Mariæ tua esset devotio,
 Volebas efficere.
 Spondes, *nihil te unquam contra illam dicturum,*
Nihil facturum, aut permissurum,
 Et finis domi tuæ dominari Cupidines:
 Hoc si est Mariam colere,
 Quid erit illudere?

Marioph. Igitur doce me, quæ sit *vera Devotio!*

Gen. Mar. Duo *Signa* sunt, *duratio, & intentio.*
 Refert, *quo sine, & quàm diu* devotionem *exerceas:*
 Quod, ut perfectiùs capias,
 In exemplo meditaberis *Regio,*
 Et erit hæc *Meditatio*
 Marianæ Formulæ *Explicatio.*

Marioph. Totum animum applico tuo *Consilio.*

Aria.

Aria.

Hem! novum Sacramentum!

Duratio, Intentio

Sunt duplex Elementum,

Ex quibus fit *Devotio*,

Et habet alimentum.

Hæc veritas

Ut intimas

Medullas penetret,

Maria adjuvet!

MEDITATIONIS II.

DE

SIGNIS VERÆ DEVOTIONIS

PUNCTUM I.

Marianæ Devotionis pia susceptio.

SCENA I.

Stephanus Rex. Astricus Episcopus. Theobaldus Camerarius.

T*heobaldus.* O quàm gratus venires, Astrice, si adhuc Emericus viveret: nunc tentabo quidem, dubito tamen, an ad alloquium admissurus sit Princeps: ad tumbam Filii jam triduum solitarius gemit, & nescio, quæ consilia secum agit. *Astr.* Reverentia, qua Summo Pontifici afficitur Stephanus, aperiet aditum. Ut primùm audierit Astrici nomen, nihil dubita, loqui volet: & si loquetur, Theobalde, mœrore absterfo, adhuc hodie, nisi fallor, se restituet suis, nam tu hoc scito: felicissima
 Ec mihi

mihi legatio fuit, ita, ut nisi ad fines Hungariæ de tristi morte Principis Filii, unicique hæredis funestus rumor aures afflixisset, non ita rediissem inglorius: excipi magnificè, atque inter applaudentis Aulæ lætas aggratulationes introduci debuissem. Nunc, postquam sic placuit Deo affligere servum suum, modestè ingredi decet, ut paulatim disponatur animus, nec repentè ab extremo luctu in summum se gaudium transferat. *Theob.* Credis te Mystera loqui: falleris autem, nam de tuæ legationis argumento nos pridem edocti sumus. Rem Ludolphus garrivit Cæsaris Conradi Legatus. Nempe Titulum & insignia Regia jussus es à Pontifice petere: sed hoc scito, quòd acceptare Conradus vetet, bellum & cladem minitans, continuòque intesta signa illaturus Pannoniæ, cùm Stephanum vocari Regem audierit. *Astr.* Audivi, sed nihil à Cæsare metuo nobis. Pacificè transigi negotium poterit, aut si æquitati aures occluserit Cæsar, an fungi sumus, qui impunè patiamur nos proteri? *Theob.* Ut simus fortes, contra duos nos non sufficimus. *Astr.* Contra duos! quis enim est alter hostis? *Theob.* Ipsi Hungari. Nam dum abes, Astrice, promulgari Princeps edictum jussit, quo quidquid superesset idolorum in Hungaria universa, dejici præcipit, & quicumque subditorum Sacra Catholica suscipere nollet, migrare aliò cogitur, Patriamque deserere. Res proximè à tumultu absunt: quidam ex illis, quos ad Evangelium prædicandum alienis à fide Hungaris Princeps misit, occisi, cæteri in perpetuo mortis periculo sunt, & obsidum locò, donec ad suos responsum, quod optant, referat Moradinus hoc fine missus, ut Religionis libertatem contumaciter urgeat. Hæ turbæ, quantum Cæsaris consilio faveant, satis vides. *Astr.* Video, sed bonæ causæ assistent Superi! vivat Stephanus Primus Hungariæ! Rex! fac tandem, quæso, ut audiar. *Theob.* Ingredior. *Astr.* Tuâ interest, Deus Magne, & tuâ, ô Virgo Mater, ut Stephanus Rex sit, & felix sit! fidelis est, nec honorem alio
fine

fine ambit, quàm propter honorem vestrum: juvate! *Theob.*
 Orat Princeps, Astrice, & totus immerfus Deo est: interpellare
 non ausim. Prospice. *Astr.* O Spectaculum dignum Angelis!
Steph. (*) Dedisti Filium Deo: sis benedictus! eripuisti Filium:
 sis iterum benedictus! Dominus es: quod bonum est in oculis
 tuis, fac cum servo tuo! *Astr.* Heroica oratio! *Steph.* Virgo
 Domina! fudi preces tibi pro vita Emerici mei! mortuus est!
 non audisti! *Non tamen ideò delevinquam te, non ideò minùs col-*
lam. Quid mihi, quid filio magis proffit, tu meliùs nôsti: Et
 quod melius erat, factum est, agente te: ita spero! imò scio,
 quamvis non sentio. Rursum erro: sentio, sentio, prodesse
 mihi mortem filii: nam ô quis mihi animi sensus hoc triduo
 fuit, quàm sublimis, quàm generosus, quàm suavis, etiam in me-
 dio luctu!.. *Astr.* Credo equidem: vix enim est alia schola, ex
 qua homo sapientior prodeat, quàm ex tumba. *Steph.* Et statu-
 tum est exequi illa sensa. *Theob.* Quæ illa? (***) hem vocor. *Steph.*
 Eja! Officio Patris datum satis est: redire oportet ad Officium
 Principis, Emerice vale! beatus es, quia mortuus, antequam Rex.
 Respondendum tibi *pro te* fuit in Divino Judicio, *pro aliis* nihil:
 at mihi Judicium durissimum fiet, cui luenda erunt primùm pec-
 cata Stephani, deinde insuper peccata Principis! En! hæc est præ-
 rogativa dignitatis, quam per ferrum, & ignem ambimus. Theo-
 balde, jam funus tumulo inferri patior: moneantur, ad quos per-
 tinet, ut faciant hodie. *Theob.* Triste imperium dolentes exequi-
 mur. *Steph.* Addolætius. Post funebria reddatur cultus aulæ pri-
 stinus, & finis luctui, initium novis gaudiis fiat. *Theob.* Tam citò,
 Princeps? *Steph.* Hodie etiam. *Theob.* Post filium vixdum sepul-
 tum? *Steph.* Sic volo. *Theob.* Obedio. Nempe jam de adventu
 Astrici certior, tale imperium facis. Ad fores adest, & petit ad-
 mitti. *Steph.* Astricus? *Theob.* Ipse, jam Româ redux. *Steph.* Op-
 portunissimus adest: ingrediatur. Tu fac imperata.

Ec 2

SCE-

(*) Coram tumba defuncti filii. (***) Nola sonat.

Astricus. Vive Rex! Steph. In tumultum abiit dimidium mei; & tu Regem me vis? Astr. Sic ludit nobiscum Deus: secunda adversis miscet, ne deficiamus, adversa secundis, ne extollamur. Quanquam quid intempestivo gemitu sortem beatam plangimus, qua Filius & Pater gaudent? Rex est Filius jam ante te coronatus in cælis: Rex es tu, hoc jure, & titulo à Vicario Christi donatus in terris. Testem porrigo Sanctissimi manum, & primus adoro Regem. Steph. Osculor annulum Piscatoris. Tu mihi confide: de negotio tam gravi, quale est Officium Regis, non est aptior consilio locus, quam coram mortuo. Confide. (*) Astr. (**) O Princeps Regie! num ego te Romam abiens, talem credidissem aspecturum in reditu! ô infelix Hungaria! ô Regni jactura gravis! raptus est ante tempus Filius optimi Regis, & Filius unicus, & Filius talis! Ah! cælum, quod peccavimus tam grande peccatum, ut tantâ nos pænâ plecteres! Steph. Vide, Pater, ne contradicas tibi: nam antea gratulatus es Filio. Astr. Et iterum gratulor, sed Hungaros miseror, quorum Deus contumaciam talî pænâ castigat. Si Emericus aut Filius impiî Principis, aut ipse Princeps impius fuisset, orâssem Deum primus, ut tolleret: nunc ploro spes summas in herba periisse. Steph. Sic placuit Deo, cui blandienti osculanda est manus, ferienti inclinandum caput, reverenti silentiô honoranda dispositio, & cogitandum: *Bona est, quoniam tu fecisti, qui totus es bonus.* Sed confide, Pater, nam mihi de præteritis jam nulla cogitatio est, quia mutari non possunt: de futuris delibero. Confide. Astr. Deliberas, Rex? quæ materia? quis finis? Steph. Titulum & jus Regis mihi Pontifex annuit: optimus Pater est. Sed ego hanc digni-

(*) Legit Bullam. (**) Coram tumba.

dignitatis eminentiam hac spe petebam, ut transferrem in Filium: Filium Deus rapuit: igitur jam delibero, an acceptanda sit gratia. Quid sentis tu? *Astr.* Princeps, ego suspicio animum ab ambitione vanitatis tam alienum. *Steph.* Nempe cur ambiam? nihil mihi titulus, nihil nova dignitas proderit, cum moriendum erit. Tum enim, mi Pater, non vestitus purpurâ, non sceptrô, & coronâ conspicuus, non Aulicorum turbâ gloriosè circumdatus Rex, sed solus, nudus, tremens Stephanus ad tribunal Judicis stabit. *Astr.* Saluberrima cogitatio est. *Steph.* Jam tu hoc scito, Conradum Cæsarem novos honores conferri mihi, invito se, pacatè nequaquam ferre. *Astr.* Scio, legatum in aula esse, qui minas jactet. *Steph.* Nisi ultrò cedo, veniemus ad arma adeò. *Astr.* Justum est bellum, quo jus tueris, quod in te Papa contulit, & Henricus probavit: Antecessoris nuper demortui solennem actum quo titulo irritum Conradus facit? *Steph.* Sit justum bellum, num ideò sanctum erit? aut num ego soli Justitiæ omnia, charitati nihil debeo? quam Cæsar infert, privata fere injuria est, quam ut vindicem, si ad arma provolo, quid ponis? victor redibo, an victus? si victus, unâ cum titulo me, & meos perdo: si victor, tamen quanti ex meis suo mihi sanguine hanc palmam ement! ut cætera belli mala fileam, quibus, quos amo, ut Pater, mei subditi affligentur, nec dicam aliquid de exactiõibus, de vastatione, de incendiis, de gravi miseria, quæ innocentes premet: hoc unum, quòd videam, incruentam esse victoriam non posse, sufficit, ut malim cedere. Subditorum mihi tranquillitas charior est, quàm honor meus. *Astr.* O sensus animi verè Regii! *Steph.* Accedit, Astrice, quòd in armis plus periculi, quam spei sit, & ego insuper Religioni metuam malum pessimum, si contumaces Idololatræ habeant, à quo sustententur. Tot annorum labores, quos Christi, & Mariæ honoribus suscepi, una dies disperdet. Vides, cur si juri meo non cedo, Deum Judicem timeam. Nempe scio, bellum, si justum sit, non ideò

semper licitum esse, idemque, quod Justitia permittit, non raro à charitate subditis debita, sæpius etiam à Religione vetari. *Astr.* Serio expendisti omnia, Princeps: sed opponent se Politici, & mala, quæ vel subditis, vel Religioni timenda sunt, adscribenda in vasori esse dicent, à te verò non inferri, sed merè permitti: non putas, excusationem sufficere, ut absolvat te Deus? *Steph.* Profectò non puto. Nam cur ego Princeps sum? utique non modò, ut vel subditis, vel Religioni, quod absit, nulla mala inferam, sed etiam, ut, si qua imminet, cum possum, impediam. *Astr.* Negabunt te posse sine detrimento honoris, & cedere jure suo ex nutu alterius, confessionem esse infirmitatis. *Steph.* Patiatur honor meus, ne, qui potior est, honor Dei patiatur, & salus subditorum, propter quos ego Princeps sum, non propter me. Deinde à quibus aliquid honor meus patietur, si cedo? à stolidis nempe, quorum qui Judicium metuit, ipse caret Judicìo: nam Sapientes laudabunt prudentiam facti. Cum enim Conrado cedo, verè me meo jure non abdicò, sed juris usum suspendo, & hoc propter prudentem metum mali majoris, quàm sit ipsa jactura juris: quis ita agentem carpat, si capit? *Astr.* Et Christianè, & Politicè sapis, ô Princeps! *Steph.* Igitur deliberatum est satis. Emerice, tu me sic docuisti ratiocinari: quando ero, ubi tu es modò, gaudebo decrevisse, quod decrevi. At non hoc solum decretum est, Pater, Conrado cedere, sed ipso Principatu abdicabo me hodie, & quidquid possideo juris, digniori transcribam. *Astr.* Hic verò, Princeps, quamdiu spiro, contrarium Astricum habes. Nam quæ sit causa tam novi consilii, & qui nos regat, quis dignior te? *Steph.* Causæ me movent graves, salus animæ, populi bonum, honor Dei. Tu perge modò, & infer Coronam huc, quam, ut lego, mihi summus Dei Vicarius mittit. *Astr.* Ipsam etiam designas alteri? *Steph.* Videbis. Triste triduum egi: hodie finis mœroris erit. *Astr.* Imò in tristitiæ barathrum hodie totam Hungariam mergis. *Steph.* At qui

qui de hoc altero decreto meo, ne quidem, ut deliberetur, admittam: ita certus sum, omnibus gratum fore, qui verè me, & Rempublicam amant. Tu coronam modò.

S C E N A III.

Astricus. Ludolphus. Moradinus. Theobaldus.

A*Astricus.* Profectò quid jam faciendum sit mihi, planè ignorò. *Theobalde,* nunc intelligo, quid sibi duo imperia velint imposita tibi. *Theob.* Executioni utrumque dabitur, nisi posterius isti sufflaminent, nam utrique gravis est tua Præsentia. *Lud.* Coronam Regiam Româ attulisti, Pater, hoc scio, sed magno vestri Principis, & vestro malo. Timete Cæsarem. *Astr.* Cæsarem, Ludolphe, non timeo: aliud angit. *Mor.* Nempe nos metuis, quos ad avitæ Religionis mutationem adigit Stephanus? fac, ut cesset urgere, & sinat nos liberos esse: sic habebit fideles, nec erit, quod à Cæsare metuat: vitam & sanguinem immolabimus novo Regi. *Lud.* Gravis jaçtantia! *Moradine,* cum Cæsare, an pro Stephano pugnetis, parùm interest nostrâ: infestus exercitus in finibus vigilat, qui totam submerget Hungariam, priusquam vos de obice cogitetis, quem opponatis torrenti. At tu imprudens malè fungeris Legati Officiò in bonum tuorum: spe vana, & promissæ fidei fiducia credis Stephanum trahi in vestram sententiam posse? metu, vir bone, metu trahetur fortius, & si vos jungitis arma nobis, foris & intus pressus angustiis, velit, nolit, cogetur, quod vultis, agere. *Astr.* Superi boni! audiõne Legatum Catholicum loqui? *Lud.* Pro jure mei Cæsaris loquor. *Astr.* Cum injuria tui Dei, neque, ut opinor, ex mente Conradi, quem ego magis pium existimo, quàm ut per Legatum suum concitari subditos in Rebellionem velit adversùs legitimum Principem. Nempe Legationis bene obitæ gloriam
aucu,

aucuparis: quibus id efficias modis, honestis, an sceleratis, pa-
 rum es anxius, velut si unus tibi Deus sit Cæsar tuus, alius nul-
 lus, quem timeas, & à quo pendeas magis. Sic prudens es!
Lud. Convitia Popæ audio! sic revereris Personæ Characterem,
 quam refero? *Astr.* Quam infamas, indignus, quem jura gentium
 tueantur, ac propè perduellii reus. Cavet tibi! in potestate es,
 & in Aula Stephani non peccatur impunè, cùm Religioni fit ma-
 lè, quæ mei Principis pupilla est, & tenerrimum sensum habet.
Lud. Simus amici, Præsul! fervor pro causa Cæsarum si quid li-
 centiùs protulit, benigna interpretatio excuset verbum. Hoc
 age tamen, si amas patriam, & qua polles auctoritate, suade
 Principi, ne Coronam imponat sibi præpropere nimis: potest
 obtineri consensus Cæsarum, si differri acceptatio potest. *Astr.*
 Proteus es. Cæterùm quid futurum sit, hæc dies docebit totum.
Mor. Et quid sperandum est mihi? *Astr.* Interroga Principem:
 me alia vocant. *Theob.* Quod dixi, fit: Astrici severitas, & quæ
 audivi, suspiria Principis ad tumbam Filii, & finiendi luctûs, au-
 læque suo splendori restituendæ imperium tam repentinum, lo-
 quuntur ænigma aliquod, cui non sufficit quivis Oedipus. *Lud.*
 Mihi tamen necesse est, scire, quid fiat. *Mor.* Mihi etiam: pro-
 pterea, priusquam Emerico funebria fiunt, & Scena mutetur,
 juvat nos Principi loqui. *Theob.* Nuntio. *Mor.* Fortè si nos
 audierit, in tempore mutabit Consilium. *Lud.* Spem omnem,
 quam fecerat mors Principis Filii, Episcopi cum corona adven-
 tus ademit. Sic inglorius ad Cæsarem redeo, infecta re, cujus
 sine turbis componendæ fiduciam illi mea dexteritas fecit: in-
 felix sum! *Mor.* Nihil jucundius mihi ominor. Nam ut abo-
 leat decretum Rex, quod Princeps fecit, & coronâ donatus à
 vestro Sacrorum Antistite, permittat nobis sacris contrariis, ut
 hæctenus, sic porro uti, quæ prudens spes esse potest? interea
 hoc tamen, Ludolphe, scias, in partes Cæsarum nos non ituros. Ste-
 phanum, quanquam nostris infensum Diis, sic amamus, ut de-
 ferturi

ferturi Deos citiùs, quàm ipsum simus. *Lud.* Affectum laudo : sed aliud lingua retulit. *Mor.* Ad speciem aliud, nempe ut terrendo moverem, & intentatum relinquerem nihil, quod nobis Principem arctiùs colligaret. Certè si per incussum nostræ defectionis metum effecissem, ut liberum nobis Religionis Exercitium foret, esset amor in virum noster omninò singularis, & supra modum. *Lud.* Quo philtro autem sic in se animos rapit ? *Mor.* Verbò habe: *est Patriæ Pater.* Charitas, qua sui oblitus, in commune bonum suorum totus impenditur, charitas facit, ut vicissim nos *Ipsius bono* nostras facultates, obsequia, vires, sanguinem, vitam impendere, cùm erit opus, libenter velimus. *Lud.* Charitas nota est, qua se Princeps à Tyranno distinguit, qui subditos non ut filios, sed ut mancipia tractat. Sed hujus charitatis Argumenta quæ habetis à Stephano ? *Mor.* Tres virtutes habemus, quas in Regibus jam olim exigebant Philosophi, & Regiæ charitatis filias appellârunt. Prima est *vigilantia*, qua providet, ut viri integri, & idonei Reipublicæ fungantur officiis, seduloque attendit, ne quis Præfectorum per abusum potestatis malè habeat subditos: ita regit ipse, non regitur. Altera *Severitas* est, mixta *Clementiæ.* Qui contra Stephanum peccat, facilem veniam habet: Qui verò Reipublicæ nocuit, quisquis sit, impunis non est. Ita tranquillè sui quisque laboris fructibus fruitur. Tertia virtus *Magnificentiæ* est: Regios sumptus facit, sed inutiles nullos: quidquid est opum, aut Religioni servit in Templis, aut servatur necessitatibus publicis, aut in pauperes funditur: ita quidquid tribuimus, redit ad nos. Tigrides nos esse credat, qui putat, fieri posse, ut talem Dominum non amemus. *Lud.* Intelligo, vos felices, atque ita inanem esse Cæsaris mei spem, quam in vestris subsidiis posuit. *Mor.* Inanis est. Imò ego sic existimo, si, ut hucusque, nostris Princeps postulatis diutiùs se opponet, cedemus nos, & quod jam major pars fecit, universa Romano Pontifici se submittet Hungaria, præcipuè postquam Principem tam charum

nobis, Regis dignitate ornavit. *Lud.* Id si fiat, video colligari animos in nexum nullo dissolubilem ferro. *Mor.* Et jam essent colligati, nisi plebs à Popis irritata quosdam ex Præconibus Evangelii vestri per imprudentem ferociam occidisset. Irritatus enim injuriâ Princeps (nam ipse viros miserat) emigrationem indici jussit pertinacibus in cultu Deorum. Hanc ego ut causam agerem, legatus adsum: nec tamen hoc urgeo multum, ut revoceatur edictum, modò, ne tentetur executio, impetrem. *Lud.* Nempe ut per moram mansuescant animi popularium, ac demum spontè in Principis beneplacitum eant. *Mor.* Sic est, amice, & ego vix parum adhuc à vobis absom. Ita, ex quo tempore hic præfens propiùs inspexi Stephanum, me rapit Religio, quam quia profitetur Princeps tam Sanctus & Sapiens, non potest non sancta esse. *Theob.* Utrique loquetur Princeps. En adest.

S C E N A IV.

Stephanus. Moradinus. Ludolphus.

S*Stephanus.* (*) Tu cum Africo redi. Amici, ambobus redire ad suos licet! *Ludolphe,* cedo juri, amore pacis, non ero Rex: hoc refer Cæsari. *Lud.* Vive Princeps Magne! ut me Vox ista recreat! sic te, sic tuos amas, sic Conradus placatior, ultro assensum facilem in decus Coronæ dabit. *Steph.* Non expecto. Corona, quam misit Pontifex, jam à me alteri destinata est Capiti, cujus Juri non suaserim, ut opponat se Cæsar, nisi suum interitum amet. *Lud.* Quod audio Consilium novum? *Mor.* Hoc verò à nobis absit, Princeps, ut vivo te, Regem alium patientur Hungari imperare sibi! *Steph.* Patientur libenter imperium novum, ut primùm audiverint imperantis nomen. *Lud.* Serio, Princeps, cum titulo Regio etiam ipso Principatu te abdicas? *Steph.* Ita hoc spectaculum movet. Emericum meum videtis: fingite, fuisse Principem, & imperasse, quid

(*) Ad Theobaldum.

quid ei jam sceptrum prodesset, & diadematis gloria? hem vanitas! in pulverem concidit hæc omnis pompa, & speciosa adulantium acclamatio denique trium verborum tristi epiphonemate clauditur: *Requiescat in pace!* *Lud.* Quidquid sit de hac Philosophia, Princeps: hoc credemihi: Cæsar, qui, ut tu Regis Titulum tibi arroges, invito se, ferendum esse non putavit, multò minùs ut in alium transferas, tolerabit. *Mor.* Neque nos feremus. Aut Stephanus imperabit Hungaris, aut nemo. *Steph.* Stephanus imperavit, sed inobedientibus, & contumacibus: succedat, cui majorem habeatis reverentiam, & obediatis libentiùs. *Mor.* Ignosce, Princeps, dandum aliquid populo fuit enutrito in cultu Deorum: si pateris moram, obediemus tandem, & tuo nos dicabimus Deo. *Steph.* Quousque patiar? frangat pertinaciam manus potentior, quàm hæc est mea! ego diutiùs imperare hominibus nolo, qui submittere caput renuunt imperio Dei. *Lud.* Non est hoc Consilium, quo consulis tuis. Atrociùs exacerbatus Cæsar Regem novum, plùs quàm te, persequetur: bellum, clades, vastitas, interitus Hungariæ imminent. *Steph.* Minaciæ inanes! nihil mille Conradi possunt contra potentiam Majestatis, cui jurare Hungaros fidem velim. Ipsum populi, quem amo, bonum suavit, ut faciam, quod decrevi. Felices vos fieri cupio, mi Moradine! ut fitis, postremum hoc meum mandatum est: *Obedite, cui obedire vos jubeo!* obediatis? *Mor.* Si Emericus saltem, si alius de sanguine tuo succederet tibi, mitiùs ferri hoc Consilium posset: nunc, postquam ex te superest nullus, etiam te nobis auferis? *Steph.* Dignior, quàm Emericus succedet: *obedite, cui obedire vos jubeo!* obediatis? *Mor.* Quid ab alieno sperabimus boni? aliud jube! *Steph.* *Obedite, cui obedire vos jubeo!* hoc jubeo, nihil aliud: obediatis? *Mor.* Si vis, scribam ad meos, & exquiram sententiam. Quanquam frustra scribam: sic amant te omnes, Princeps, ut vel ad successoris mentionem obturaturi sint aures, ne audiant nomen, *Steph.* Obediendo

amorem probent. *Lud.* Et de quo ego scribam? *Steph.* Cùm
justa fuerint persoluta Filio, cui cesserim, nominabo. Ita, quid
factum sit, referetis uterque suis: non teneo ultrà. *Lud.* Igitur
convasabo. *Mor.* Et ego scribam.

S C E N A V.

Stephanus. Astricus. Theobaldus.

S*tephanus.* Sic facite. Me juvat usque hinc, atque hinc ocu-
los pascere. (*) En Mater! (**) En Filius! sustulisti mihi
Filium Mater, Regni hæredem unicum! cur? num odisti nos?
non puto: imò tu vis esse hæres mea, & Regina Hungariæ, cu-
jus coronæ ne superesset rivalis tibi, transtulisti Filium in Regnum
beatius: sic spero. *Astr.* Rex! *Steph.* Cessa nomen: huic de-
betur! *Astr.* Cui nempe? omitte, obsecro, triste consilium! tibi,
non alteri, tibi Coronam fero. *Steph.* Absit! huic, inquam, huic
debetur. *Astr.* Quem indigitas enim? *Steph.* MARIAM, Astric-
ce, nomino: MARIA sit deinceps Regina Hungariæ, ego Vica-
carius! quid? hoc tibi triste consilium est? *Theob.* O pietas ad-
miranda! *Astr.* Divinum consilium est, quod ego toto affectu
complector. Sic felicem Hungariam facis! *Steph.* Nondum ex-
plicavi me satis. Coronam huc pone. *Theob.* Aurò, & gem-
mîs gravis ô quàm splendidè hoc caput cingeret! *Steph.* Ridi-
culus es. Magnificentius splendebit in capite, quod nulla post-
hac mors decalvabit. Verùm ut bonus est Sanctus Pontifex,
qui tantum honorem mihi! unde mereor! *Astr.* Zelus tuus me-
retur. Lacrymas non tenuit Papa, cùm ego, quanta pro Reli-
gione fecisses, narravi. Et postquam attentione summa audi-
vit enumerantem sibi, quot Apostolicos viros in tuas Provin-
cias miseris, quot monasteria fundaveris, quot templa immen-
sis sumptibus ædificaveris, & magnificentiam plus quàm Regiam or-
nave-

(*) Ad Iconem B. V.   (**) Ad tumbam.

naveris, quot demum vitæ inculpatæ sanctissimis exemplis, ad fidei ac morum correctionem pertraxeris, quot alios per idonea decreta, & sapientissimas leges Deo lucratus sis, sui præ gaudio præstare potest Princeps unus! & si plures Stephanos haberet Ecclesia, quanta foret! sit Rex! & ut sciat orbis, quàm sit Rex diversus ab aliis Regibus, qui suum tantùm Regnum dilatare desiderant, non, quod est Regnum Christi, appelletur *Rex Apostolicus*! *Steph.* Hic titulus, Pater, si verè sim talis, hic titulus solatium feret. Si me Magnum, si Potentissimum, si Augustum vocatis, quid mihi superest mortuo? Magno tumba, Potenti sepulchrum, Augusto pulvis. At si Apostolus sum, enimverò Magnus, Potens, Augustus æternùm ero. Hucusque parum fui, & titulus, quo me honorat Pontifex, votum fuit, ut sim, non encomium, quòd fuerim. Ero autem, non si Rex ero, sed si Reginæ Vicarius. Rex *ex sensu suo* imperat populo, Vicarius *ex sensu Regis*: hoc est, quod posthac agam. Nolo esse Rex: MARIA sit Regina Hungariæ! ego ut Vice-Dominus nihil mihi posthac decernendum putabo, nisi quod credidero, velle *MARIAM*, ut decernatur. Fierine potest, ut hæc mens mea alicui meorum displiceat? *Theob.* Mens Sancta, mens Divina est! *Astr.* Sic ex Hungariæ Regno Regnum Marianum facis. O jucunda cogitatio! *Steph.* Si probas, Præsul, age, Regulas Mariani Regiminis scribe. Qua ratione Pontifex Vicarius Christi est, simili ego Vicarius *MARIÆ* ero. Tu mihi Marianæ voluntatis interpres esto: ego faxo, ut hæc voluntas Stephani adhuc hodie sit nota Budæ, & paulò post fiat universæ Hungariæ. I, scribe leges: postquam illatus tumulo Emericus ultimos honores receperit, novum Regimen auspabor. Nunc solum finite, Coronam ut Virgini liberiùs offeram. *Astr.* Igne tuo accendis me, Rex! eo, scribo.

SCENA VI.

Astricus. Theobaldus.

Theobaldus. Quòd si hoc demum non est verè Devòtum MARIÆ esse, nescio, quid insuper exigatis. *Astr.* Imò hoc utique satis est, sed quàm singulare in Stephano, tam rarum in aliis. Nos, mi Theobalde, videmur nobis heroës esse, quibus Virgo multas, & magnas gratias debeat, si fortè ad Ecclesiam MARIÆ sacram invisimus, si aliquoties salutamus, si peregrinationem, si jejunium offerimus. Atqui ista Devotionis aliquando *signa*, non ipsa *Devotio* sunt. Devotio vera est *prompta voluntas exequendi, quod Deipara cupit, & ex hac Regula examinari actus reliqui debent, qui actus Devotionis vocantur.* Si ex *prompta illa voluntate procedunt, vel saltem ad illam disponunt, merentur nomen: secùs, signa sunt, quæ significationem non habent.* *Theob.* Exemplum Stephani clariùs docet, quid velis. *Astr.* Nempe hoc volo: sicut Stephanus *Regnum*, sic quisque se regere statuat ex legibus Marianis, hæc solida devotio est. *Theob.* Sed quas tu statuis leges? *Astr.* Selectas Regi dabo. Interim ego, Theobalde, & tu illustri exemplò Regis utamur in bonum nostrum, & cum illius Devotione nostram comparemus. Si enim nostra Devotio non est *Religiosa*, quæ cor jungit ori ac operi, si merè *Politica* est, quæ in quibusdam bonis verbis, & gestibus affectatis consistit, si denique actus illi, quibus Virginem veneramur, neque *signa* sunt *prompti animi ad præstandum, quod Virgini placet, neque media*, quibus *hoc fine* utimur, ut hæc promptitudo nascatur paulatim, non est, cur in nostra devotione nobis placeamus: umbra devotionis, & speciosa larva est, non devotio. *Theob.* Nimirum si cum Virgine agimus, quod solemus inter nos in Aulis agere, hoc improbas tu? *Astr.* Omnino hoc improbo. Alter alteri obviat, ecce tibi! componitur vultus ad lætitiã,

corpus ad reverentiam, os in sermonem mellifluum! O salve, clamatis, salve amice suavissime! ut me recreat hic occurfus! ut gaudeo te valere! O si se offerret occasio, qua demonstrare possem, quo in te animo sim! hoc scio, neminem esse posse, qui te amet sincerius! *Servus* tibi sum ex asse *Devotus perpetuo*. *Theob.* Sic loquimur, & ipse habeo non paucos sic mihi devotos servos. Interim sæpe opus obsequio fuit, & nemo se movit: quin fuerunt ex iisdem aliqui, qui etiam occultis artibus machinabantur exitium. *Astr.* Exclamare hæc licet: *O benedicta lingua! O maledicta manus!* sed jam hoc interrogo: quanti æstimas tu ejusmodi bona verba? *Theob.* Nauci, flocci, nihili! *Astr.* Idem igitur de Virgine cogitemus: nostra illam, quæ vocamus, *complimenta* non fallunt: prudens est, & verè Devotum ab Hypocrita bene distinguit. Quanquam discrimen solidum jam ab ipso mundi exordio ipse Deus revelavit, quando serpenti maledicens dixit: *Inimicitias ponam inter te, & Mulierem, semen tuum, & semen illius*, ut adeò non sit de progenie Virginis, qui non est *inimicus peccati*. Qui peccatum persequitur, idque non modò *in se*, sed & *in subditis suis*, atque hoc fine, *ut finem accipiat peccatum*, suis obsequiis Virginem orco terribilem sibi devincit in auxilium, hic verè *Devotus MARIÆ* vocetur, præcipuè si Devotionis suæ Exercitiis, præter hujus *intentionis puritatem*, etiam adjungat *constantiam*, qua probatur sinceritas. *Theob.* Quid igitur de illis sentis, qui *hoc fine* suscipiunt cultum Deiparæ, non ut obtineant gratiam, qua *culpam* fugiant, sed *hac fiducia*, quòd ope Virginis evasuri sint *pœnam*? *Astr.* Et adeò *hac intentione*, ut licentiùs peccent? *Theobalde*, isti idolum Dagon volunt cum Arca Dei componere. MARIA est *Refugium peccatorum*, sed non *Patrona scelerum*, & dicere: *Ora pro me, Virgo, ut vitam, quam ago, possim impunè agere, & postea sanctè mori*, est oratio temeraria, stulta, ac propè dixissem, blasphemata. Nos, si sapimus, servemus in cultu Virginis *finem*

&

& modum, quem servat Stephanus. Theob. Libenter discam,
& avidus videbo actum, qui mihi *solidæ Devotionis* exemplar
sit: nam hoc certum est mihi, nisi per MARIÆ gratiam, vix
obtenebo à Deo gratiam, qua salvus fiam.

C H O R U S.

Ex parabola de Virginibus fatuis ostenditur, vanam esse salutis fiduciam, quæ in tenero erga B. V. affectu fundatur, & effectum non habet.

Virgines fatuæ, sive animæ sui incuriæ. *Janitor*, sive Mors, quæ utriusque æternitatis portam aperit, & claudit.

Virgo 1. O Infortunium!
ô miserima miseria!

Virgo 2. In quam præcipitavit nos
Imprudens securitas,

Virgo 3. Et maledicta pigritia.

*Exhibetur clausum Spons
Palatium, ad quod tres
fatuæ plangunt.*

Trio.

O tonitru tremendum!
O verbum horrendum,
Nescio vos!

O si quis nos juvare,
Si sponsum exorare
Pro nobis poterit,
Huc celer sit,
Audiat nos!

Virgo

- Virgo 4.** Heu me! lampadem refero
 Vacuum oleo!
 Dormiunt omnes: mercatorem non invenio,
 Vel unicam qui venderet unciam.
- Virgo 5.* Nempe nox est; cùm erat dies, debuimus emere,
 Si nolimus in quærendo! oleo operam perdere.
- Virgo 4.* O si Sponsus saltem adhuc per horam
 Faceret moram!
- Virgo 1.* Vota sunt inania, sorores charissimæ:
 Jam enim Sponsus intravit,
 Et cum illo Sociæ reliquæ,
 Et serâ adamantinâ clausa est Janua.
- Virgo 4.* Malum grave, calamitas maxima!
 Sed pulsate: & fortè aperietur!
- Virgo 2.* Pulsavimus, clamavimus;
 Aperi Domine: respice nos!
- Virgo 3.* Responsum est voce terribili: nescio vos!
 Repetitur Chorus: ô tonitru, ut supra.
- Virgo 4.* Quanquam, cur alios inclamamus?
 Audite me, Sociæ,
 Suadeo, ut nos à Sponso ad Sponsam vertamus,
 Est Domina clementissima,
 Ita me docuit Experientia.

Aria.

Tenerè à teneris
 Nomen amo Virginis!
 Et quicumque casus sit,
 Quo Mens mihi tristis fit,
 Quando clamo:
 Virgo! Amo!
 Frons serena rediit.

Gg

a. Mu.

2.

Mugiant tonitrua,
Geminentur fulmina!
Marianô Palliô
Tecta minas rideo:
Virgo tutum
Præbet scutum,
Sub quo nihil metuo.

Virgo 1. Profectò optimum est tuum Consilium.
Jámque mihi haud paulò facilior meat anhelitus,
Et oppressus mœrore respirans animus
In Sponsæ laudes se cupit effundere.

Virgo 2. Novum juvat in hanc Januam tentare impetum:

Virgo 3. Præcine!

Aria.

1.

Virgo 1. Maria te laudamus!
Te profitemur Dominam,
Te Matrem prædicamus.
Tu ama Filias,
Tu juva Famulas:
Aperi!

2.

Maria te laudamus!
Quot stellæ sunt, tot aureis
Coronís te ornamus.
Sic coronatam te,
Da, detur cernere:
Aperi!

3.

Maria te laudamus!
Tu es salutis anchora,
In te, in te speramus!
Ne fallat nos hæc spes,
Tu cura nostras res:
Aperi!

Fanitor. Quousque, Puellæ fatuæ, clamoribûs inconditis
Hanc Januam infestabitis?

Virgo

- Virgo 1. Bona verba, Ostiarie:
Nam, cur per te laudes Sponsæ
Non liceat canere ?
- Janitor. Quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Eccl. 15.
- Virgo 2. Vir bone !
- Janitor. Talis sum, quales sunt, qui ad me veniunt,
Cum bonis optimus,
Cum malis pessimus. (*)
- Virgo 3. Vir optime !
- Janitor. Nempe hæ Mortem movebunt blanditiæ!
- Virgo 4. Vir auree !
- Janitor. Seræ sunt vestræ næniæ,
Nec ampliùs de tempore.
- Virgo 5. Heu! actum est ! periimus Sociæ !
- Virgo 4. Imò non est certius tempus clementiæ,
Quàm, quo fiunt nuptiæ.
- Janitor. Nisi clausæ jam sint Januæ.
- Virgo 1. Sponsa, Sponsa,
Si supplices adesse nos nuntias,
Nunc, nunc miserebitur maximè.
- Virgo 4. Certè, quæ præstitimus,
Non potest oblivisci obsequia.
- Virgo 2. Aut tot peregrinationes,
Virgo 3. Tot Formulæ Marianæ Renovationes,
Virgo 5. Tot recitata Rosaria,
Virgo 1. Tot Sabbatina jejunia,
Omnes. Tot aliæ Devotiones à nobis exercitæ
Num erunt sine fructu, & irritæ?
- Janitor. Crudæ, ingratae animæ !
Quam meruistis,
An non abundè mercedem jam recepistis ?

(*) Mors Peccatorum
pessima. Plal. 33a

*Marianæ Devotionis**Aria.*

Nulla fructu vacua

Cultûs Mariani

Sunt exercitia.

Quòd fructum non senseritis,

Vestræ hoc pigritiæ,

Dementiæ, malitiæ,

Stupori imputate,

Animæ ingrata!

2.

Quòd præ tot aliis;

Qui pridem perierunt,

Felicis vos vixeritis:

Quòd toties prolapsæ

A casu surrexeritis:

Oppressæ conscientiæ

Quòd aliquos

Huc usque stimulos

Non obiter senseritis:

Quòd denique

Adhuc non perieritis,

Quòd pridem non arsisitis:

Sunt gratiæ,

Quas unicè

Mariæ debuistis!

Quid? non mercedem integrè

Condignam recepistis?

Negate! ..

Animæ ingrata!

Janitor.

Janitor. (*) Sed hora est,
Qua vestrae Sorores ad fidera,
Vos ibitis ad tartara!
Feralis tuba insona!

(*) Exhibitio.

Quinque Fatuæ

Choras.

Janitor.

Quò fugimus! quò fugimus!
O aurium tormentum!
O Virgo, Mater gratiæ,
Judicium sit mite!

Cùm adest vitæ terminus.
Inane est lamentum.
Hic fatuæ fiduciæ
Hic finis est: (*) perite!

(*) Terra hauriuntur.

Janitor. Vos autem, nisi malitis similiter decipi,
Discite denique,
Quantùm in Mariana Devotione possitis confidere.
Ego Mors, Cœli Janitor, & inferni,
Rem totam verbò doceo solidè: attendite.
Maria omnibus sibi Devotis impetrat gratiam,
Nulli Gloriam.

Aria.

Deipara

Oranda est pro gratia:

Sed Gloria,

Est merces, merces est,

Non Eleemosyna.

2.

Pro gloria sudandum est:

Non datur otiantibus,

Non impetratur precibus,

Sudandum est,

Et gratiæ,

Quam obtines à Virgine,

Maturè, sanctè, strenuè

Cooperandum est.

Gg 3

PUN.

Marianæ Devotionis
P U N C T U M II.
Marianæ Devotionis

Generosa Executio.

S C E N A I.

Astricus. Theobaldus.

A*stricus.* Quod igitur felix, faustumque Regi, ac Regno accidat, conscripsi leges, quas esse puto ex mente tua, ô Virgo Domina! in has jurabit Princeps devotus tibi! fave! gloriare in servo, cui similes utinam multos habeas! *Theob.* Opportunus occurris, Præsul, Rex impatiens expectat: funus elatum est, mutata vestis, splendori pristino restitutum cubile Regium, parata omnia, quæ actus tam pius exigit. *Astr.* Solus desideror? num admonita Aula est? *Theob.* De abdicatione imperii, quam Princeps prætulit, varius rumor est: & voluerunt ex Primariis aliqui Regem accedere, ut dissuaderent sententiam: non admisit. *Astr.* Nempe ne distraherent animum, qui totus uni debetur modò Mariano affectui. Prudenter actum est. *Theob.* Interim ille miris caloribus ardet: Emerici sui ita penitus jam oblitus videtur, ut si decennium ab ejus morte fluxisset. Cum auferretur ex oculis funus, unum auditum suspirium est: orbâsti me filii Mater, ut esses Regina tu! probo sanctam ambitionem: felix Hungaria est, si erit tua. Deinde lacrymans ad filium, *requiesce in pace*, dixit, Emerice mi, & ora pro me. Mox autem ut sublatum cadaver fuit, cum pulla veste totum exiit Patrem, & factus est Rex. Hoc habitu prostratus ad Iconem Virginis en! procubuit. Princeps, Astricum vides.

SCE-

S C E N A II.

Astricus. Theobaldus. Stephanus.

Stephanus. Astrice, Corona Regni substrata pedibus MARIÆ jacet: Regina sit! ego Vicarius! ut regam ex mente Dominæ, leges lege, in quas jurandum est. Genibus flexis audiam, quid præcipiat Servo Regina Hungariæ! *Astr.* Ut jusseras, Princeps, selegi leges, ex quibus ad mentem MARIÆ regas. *Steph.* Audio. *Astr.* Prima: *Religio sancta sanctè, publicè, & magnificè colitor!* *Steph.* Decet: honor Filii tuo tibi est potior, hoc scio, ô Mater! imò non honorat Matrem, qui negligit Filium. Sic igitur esto: unus Deus, una Religio! præter hanc nulla habeat in Hungaria locum: hæc autem palam ostendet splendorem dignum Deo, quem colo. *Astr.* Sapientissimi Regis hæc æmulatio est. Judæ proditoris vox fuit, *ut quid perditio hæc?* Judæ posteritas est, quæ stabula cupit esse cultiora, quàm Tempula, & Salomon ab ipso Deo laudem aliam majorem non tulit, quàm ab immensis sumptibus in templi splendorem profusus. *Steph.* Et tamen ille figuram in Arca coluit, ego veritatem in Ara adoro. Igitur sic esto, ut vis, ô Virgo, Religionem sanctam sanctè, publicè, magnificè colam. *Astr.* Secunda lex: *In consiliis hæc esto Regula: non est consilium aut prudens, aut felix, quod MARIA esse comprobatura non videatur.* Ipsa enim Sedes Sapientiæ est, à qua nihil judicatur esse utile, quod non sit honestum. *Steph.* Video lumen, quod discutit nebulas, quales consulentium animis sæpe perturbati affectus inducunt. Esto: nunquam probabo consilium, nisi quod credam à MARIA probari. *Astr.* Tertia: *Officiis magni in Republica momenti nemo admovetur, nisi cujus promotio judicetur Magnæ Domine jucunda accidere.* Justitiæ distributiæ hæc Regula cavet, & contra acceptionem Personarum pugnat, per quam fit, ut requirantur *Officia pro hominibus, non homines*
 pro

pro Officiis. *Steph.* Video grave malum, quod ex hujus legis negligentia Reipublicæ imminet. Esto: non promovebo quemquam, quem tu, MARIA, promotum nolles. *Astr.* Quarta lex: *An quisque Officialium suo fungatur Officio, ita invigilator, ut nemo subditorum cogatur querelas suas ad Deiparæ thronum deferre.* Vicarius es, rationem Dominæ pro te, & pro tuis Officialibus reddes. *Steph.* Timeo displicere Dominæ, præcipuè, si fortè inter malè oppressos quidam ex ipsi charioribus essent. Esto: non committam, ut quis ita prematur à meis, ut cogatur à me ad tribunal MARIE appellare. *Astr.* Quinta: *Nullum scelus publicum esto impune, maximè quod teneræ Virgini magis abominabile est, & facilius grassatur in multos.* Hic Zelus Marianus habet, in quo se exerceat. *Steph.* Si Regnum Hungariæ Regnum esse Marianum volo, patet, quid me facere deceat. Esto: vindicetur honestas morum! nihil detur licentiæ! impudentia expellatur! *Astr.* Sexta: *Cum exteris bellum nullum suscipitor, nisi quod vel pro Deo sit, vel certè Deiparæ Patrocinium apud Deum mereatur.* *Steph.* Atrox malum est bellum, quod nemo prudens eligat, nisi coegerit malum majus. Esto: non erit hostis mihi, nisi qui hostis Dei, aut Deiparæ fuerit. *Astr.* Septima demum: *Erga miseros misericordia exercetor, si probi sunt, sicut erga MARIE Filios, quos Illa fovendi cupit.* *Steph.* Sic vicissim misericordiam mereor. Esto: pauperes mihi ut fratres erunt. *Theob.* Profectò hoc est verè devotum esse. O ut ego sic regam me, ut ille Regnum! *Steph.* Scripsi totum: sigillum imprime. Jam ad rem. Regina Mundi! Mundi portionem exiguam, Hungariam meam tibi trado: me abduco omni jure dominii, quod huc usque exercebam: tuum sit omne jus, dispone, ut lubet. Ego, quoniam sic ipsa exigis, munus Vicariæ agam ex legibus tuis: in has juro! si aliter egero, aufer munus, gradu dejice, substitue meliorem. Testis voluntatis seriæ hoc diadema esto, quod ex sacris manibus acceptum impono sacro Capiti, cui me, & meos æternùm subjectos cupio. Eja! impera!

SCE-

S C E N A III.

Personæ omnes.

Ludolphus. Quid lego? prodigium! prodigium lego! *Theob.* Quid hæc exclamatio vult? *Lud.* Citò, Theobalde, citò ad Regem me! *Theob.* Ad Regem, ajs? vide, ne erraveris: nam Cæsar tuus Stephano hoc nomen negat. *Lud.* Non ampliùs negat: sine, adorem Regem! *Steph.* Ludolphum audio. *Lud.* Rex magne vive, & felix impera! hoc momento mihi Epistola venit, qua Cæsar jubet, ut te adorem, & Regiam Coronam gratuler. *Theob.* O verè prodigium! *Astr.* Sic amat MARIA. *Steph.* Quid sic repentè mutavit mentem Cæsaris? *Lud.* Prodigium insigne scribit. (*) In finibus Hungariæ stabat Exercitus noster, divisus, ut scitis, in turmas plures, ut pluribus simul locis irrumperet, cum primùm tu Regis nomen usurpare auditus fuisses: cum ecce! decimâ quintâ Augusti die. *Astr.* Qui festus Virgini Assumptæ fuit! *Lud.* Ad singulos Copiarum Duces litteræ perferuntur Cæsaris manu certæ, quibus quisque suos jubebatur reducere in patriam, bellumque omittere. Redeunt: Cæsar miratur primùm, deinde irascitur, demum conjuratione perfida actum esse, quod fiebat, suspicatur. Verùm illi prolatis litteris imperium exhibent. Obstupuit Cæsar, & continuò placidus has ad me exarat, quibus describit prodigium, & sic concludit: nolo cum Sancto bellum gerere! i, saluta Regem meo nomine, pacem ora, & amicitiam offer. *Steph.* O quanta es Virgo, & quàm bona! *Astr.* O felix novi Regni auspiciam! *Theob.* O beata electio! *Steph.* Pax Cæsari cum Hungaris sit: Amici sumus! *Mor.* Quid lego? prodigium, prodigium lego! *Astr.* Quæ nova exultatio est? *Mor.* Triumphat Rex! triumphat DEUS tuus

H h

(*) *In vita.*

tuus, & DEI Mater! *Steph.* Obruis me deliciis Virgo! quod gaudium narras? *Mor.* Lego, quod scribunt mei. Tandem eorum, quos misit Princeps, ut fidem Christi prædicent, conversatione sancta, doctrina sana, & multis supra naturæ ordinem prodigiis fracta pertinacia est: cessimus veritati, idola deiecimus, Popos expulimus, Christum colimus DEUM, & MARIAM Christi Matrem reveremur. I, nuntia hoc gaudium Principi, ut amet nos, & amor in nos suo fructus tamdiu exoptatos grataletur. *Steph.* Enimverò gratulor mihi! dilatasti tibi Regnum, ô Magna Domina! dilata mihi cor, ut amem te amplius! *Astr.* O dies digna animalibus! *Theob.* Exulta Hungaria! *Astr.* Regnum eris felicissimum, quamdiu eris Marianum! *Steph.* Cessate privatos plausus: publica lætitia fit! sciat Aula, sciat Hungaria, quod MARIA sit Regina Hungariæ, & Stephanus MARIÆ

Vicarius! Omnes- (*) Magna Domina! Magna Domina! Magna Domina!

(*) Sic Hungari Mariam compellunt.

ME